

29.06.2017

TUPAKKA- JA NIKOTIINIPOLITIIKAN KEHITTÄMISTYÖRYHMÄN ASETTAMINEN

Sosiaali- ja terveysministeriö on tänään asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on tehdä esityksiä lakimuutoksiksi ja muiksi toimenpiteiksi, jotka tukevat ja edistävät tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön loppumista vuoteen 2030 mennessä.

Toimikausi

1.7.2017–31.5.2018

Tausta

Uuden tupakkalain (549/2016) tavoiteaikatauluna on tupakka- ja muiden nikotiinituotteiden loppuminen vuoteen 2030 mennessä. Tällä tarkoitetaan käytännössä sitä, että vuonna 2030 alle 5 prosenttia väestöstä käyttää tupakka- tai nikotiinituotteita päivittäin.

Tavoitteen saavuttaminen edellyttää muun muassa sitä, että uusi tupakkalaki toteutuu hallituksen esityksen mukaisesti ja että lainsäädäntöä arvioidaan ja uudistetaan tarpeen mukaan.

Suomessa tupakan arvioidaan aiheuttavan vuosittain 4300 kuolemaa. Tupakoija menettää keskimäärin 10 elinvuotta. Tupakoinnin pahimmat vaikutukset terveyteen ovat lisääntyneet syöpä- ja keuhkosairastavuus sekä sydän- ja verisuonisairastavuus. Tupakka on monien muidenkin sairauksien riskitekijä ja pahentaa jo todettuja sairauksia. Vuoden 2012 tilastoista laskettuna tupakoinnin kustannukset yhteiskunnalle olivat noin 1,5 miljardia euroa.

THL:n tupakkatilaston mukaan suomalaisista 20–64-vuotiaista 17 % tupakoi päivittäin vuonna 2015. Miehistä päivittäin tupakoi 19 % ja naisista 15 %. Eläkeikäisistä eli 65–84-vuotiaista päivittäin tupakoi miehistä 9 % prosenttia ja naisista 7 %.

Nuorten terveystapatutkimuksen (2017) mukaan 14–18 -vuotiaista 9 % käyttää päivittäin tupakkatuotteita. Kouluterveyskyselyn mukaan vuonna 2015 peruskoulun 8–9 luokan pojista päivittäin tupakoi 10 % ja tytöistä 8 %. 1–2 vuotta opiskelleiden lukiolaisten vastaavat tupakointiluvut olivat 5 ja 6 %. 1–2 vuotta ammattikouluissa opiskelleista pojista päivittäin tupakoi 28 % ja tytöistä 33 %.

Tupakkatuotteiden käytön yleisyys eri sosioekonomisissa ryhmissä vaihtelee suuresti. Vuonna 2016 matalan koulutusryhmän miehistä 22 % ja naisista 18 % tupakoi päivittäin. Vastaavasti korkean koulutusryhmän miehistä tupakoi 8 % ja naisista 6 %. Tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön loppuminen matalan koulutusryhmän väestössä ja ammattikouluissa opiskelevien keskuudessa vaatii kohdistettuja toimenpide-ehdotuksia työryhmältä ja on keino ja mahdollisuus saavuttaa tavoite vuoteen 2030 mennessä.

Vaikka tupakoivien ja tupakkatuotteita käyttävien osuus väestössä on vähentynyt tasaisesti, tupakkatuotteiden rinnalle ja niitä korvaavina tuotteina on alettu markkinoida erilaisia nikotiinituotteita ja uudenlaisia tupakkatuotteita. Ilman erityisiä lisätoimia tällaisten tuotteiden käyttö yleistyy ja vuoden 2030 tavoite jää saavuttamatta.

Suomi on ratifioinut tupakoinnin torjuntaa koskevan kansainvälisen puitesopimuksen (WHO FCTC; Valtiosopimukset 27/2005). Puitesopimuksen mukaan tupakkatuotteet on kehitetty sellaisiksi, että ne aiheuttavat käyttäjälleen nikotiiniriippuvuuden ja ylläpitävät sitä. Tuotteet sisältävät ainesosia, jotka sellaisenaan ja palamistuotteina ovat farmakologisesti aktiivisia ja myrkyllisiä aiheuttaen käyttäjilleen perimän muutoksia, syöpiä ja monia muita sairauksia. Riippuvuudesta seuraa tupakka- ja nikotiinituotteiden pakkokäyttö ja pitkäaikainen altistuminen monille myrkyllisille aineille. Puitesopimus ja kansallinen tavoitteemme tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön loppumisesta vuoteen 2030 mennessä velvoittavat vanhojen käytössä olevien toimenpiteiden tehostamista ja uusien tehokkaiden toimien käyttöönottoa.

Myrkyllisyytensä ja vaarallisuutensa perusteella tupakkatuotteet on määritelty Euroopan Yhteisön tupakkatuotedirektiivissä (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/40/) ei-normaaleiksi kulutushyödykkeiksi (no ordinary commodities). Myös tämä Suomea sitova määritelmä oikeuttaa Suomen toimiin vuoden 2030 tavoitteen edellyttämiin ratkaisuihin.

Suomen vuonna 2011 hyväksymä ja allekirjoittama YK:n yleiskokouksen päätöslauselma tarttumattomista sairauksista (<http://www.un.org/en/ga/president/65/issues/A-RES-65-238.pdf>) ja WHO:n tarttumattomia sairauksia koskevat globaalin strategian tavoitteet ja toimintaohjelma vuosiksi 2013–2020 (http://www.who.int/nmh/events/ncd_action_plan/en/) velvoittavat Suomea panostamaan tupakkatuotteiden käytön vähentämiseen. Varsin monen sairauden suomalaisissa Käypä hoito-suosituksissa kiinnitetään huomiota tupakkatuotteiden käyttöön sairauden syytekijänä ja suositellaan tupakkatuotteiden käytön lopettamista yhtenä toimivana hoito- ja sairauden ehkäisykeinona.

Tavoitteet

Työryhmän tavoitteena on aikaansaada ehdotukset säädöksiksi ja muiksi toimenpiteiksi, joilla väestön tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttö loppuu vuoteen 2030 mennessä.

Tehtävä

Työryhmän tehtävänä on tehdä ehdotuksia:

1. tupakka- ja muun lainsäädännön kehittämiseksi niin, että tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttö vähenee edelleen, uusien tupakka- ja nikotiinituotteiden markkinoille tulo estyy ja tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttö loppuu vuoteen 2030 mennessä.
2. muista tarpeellisista toimenpiteistä kohdassa 1 mainitun tavoitteen saavuttamiseksi ja ottaa ehdotuksia laatiessaan erityisesti huomioon tarpeen vähentää ja poistaa sosioekonomisia eroja tupakka- ja nikotiinituotteiden käytössä.
3. kohdassa 1 mainitun tavoitteen edistymisen seuranta- ja arviointijärjestelmäksi

Organisointi

puheenjohtaja

Ilkka Oksala, johtaja, Elinkeinoelämän keskusliitto

jäsenet

Heikki Hiilamo, sosiaalipolitiikan professori, Helsingin yliopisto
Susanna Huovinen, kansanedustaja, eduskunta

Meri Paavola, neuvotteleva virkamies, sosiaali- ja terveysministeriö

Pekka Puska, kansanedustaja, eduskunta

Matti Rautalahti, pääsihteeri, Suomalainen Lääkäriseura

Duodecim

Merja Sandell, hallitusneuvos, valtiovarainministeriö

Olli Simonen, puheenjohtaja, Lääkärit Tupakkaa vastaan
-verkosto (DAT)

Mervi Hara, toiminnanjohtaja, Suomen ASH, toimii samalla sihteerinä

Reetta Honkanen, ylitarkastaja, Valvira, toimii samalla sihteerinä

Kustannukset ja rahoitus

Työryhmän tulee työskennellä virka-aikana ilman eri korvausta.
Työryhmä voi kuulla asiantuntijoita ehdotustensa valmistelemiseksi.
Työryhmän menot maksetaan momentilta 33.01.01.

Perhe- ja peruspalveluministeri

Juha Rehula

Johtaja

Kari Paaso

JAKELU

Työryhmän jäsenet

TIEDOKSI

ministeri Mattila esikuntineen
kansliapäällikkö Sillanaukea
STM/HTO
STM/STO
STM/viestintä
STM/kirjaamo

